

Sygn. akt VI U 1865/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Monika Czaplak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 lipca 2017 r. w S.

sprawy S. W. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych

na skutek odwołania S. W. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 12 sierpnia 2016 roku nr (...)

I. oddała odwołanie,

II. zasądza od S. W. (1) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 4800 (czterech tysięcy ośmiuset) złotych.

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 sierpnia 2016 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że S. W. (1) od 26 lutego 2004 roku podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie zabezpieczenia społecznego.

W uzasadnieniu organ rentowy opisał przebieg postępowania administracyjnego poprzedzającego wydanie decyzji i wskazał, że w dniu 13 czerwca 2016 roku otrzymał odpowiedź brytyjskiej instytucji, która wskazała, że nie jest w stanie potwierdzić zamieszkania czy przebywania S. W. (1) na terytorium Wielkiej Brytanii, jak również charakteru faktycznej działalności jego brytyjskiego pracodawcy. Wskazując na powyższe instytucja brytyjska stwierdziła, że nie może uznać podlegania przez S. W. (1) brytyjskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego i rozpatrzyć jakiegokolwiek wniosku na podstawie rozporządzenia nr 883/2004.

S. W. (1), reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc ostatecznie o jej zmianę poprzez ustalenie, iż w okresie wskazanym w decyzji nie podlegał ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczenia społecznego. Decyzji zarzucił brak wszechstronnego zgrupowania i rozważenia materiału dowodowego niezbędnego do wyjaśnienia sprawy poprzez nieustalenie brytyjskiego numeru ubezpieczenia i nieprzekazanie go instytucji brytyjskiej wraz z wnioskiem o ustalenie ustawodawstwa właściwego dla niego, w efekcie

czego brytyjska instytucja nie była w stanie potwierdzić zamieszkania/przebywania ubezpieczonego na terytorium Wielkiej Brytanii, jak również charakteru faktycznej działalności jego brytyjskiego pracodawcy. W konsekwencji decyzji zarzucono także błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę jej wydania polegający na uznaniu, że od 26 lutego 2013 roku S. W. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania w całości i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Postanowieniem sądu z dnia 20 lipca 2017 roku ustalono wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie na kwotę 13.459 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. W. (1) od 26 lutego 2013 roku prowadzi pozarolniczą działalność pod nazwą PHU (...).

Niesporne.

Z tytułu prowadzonej działalności ubezpieczony nie przystąpił w Polsce do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego.

W okresie od 1 grudnia 2009 roku do 11 lutego 2013 roku S. W. (1) był natomiast w Polsce zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu umowy o pracę zawartej z firmą (...), zaś od 1 maja 2015 roku do 30 września 2015 roku z tytułu umowy zlecenia zawartej z A. P..

Niesporne.

Polski organ rentowy w roku 2015 roku wszczął postępowanie wyjaśniające, zmierzające do ustalenia właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych mającego zastosowanie wobec S. W. (1). W związku z tym wezwał S. W. do udzielenia wyjaśnień.

W piśmie z 19 maja 2015 roku S. W. poinformował polski ZUS, iż nie przystąpił do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej działalności na własny rachunek w Polsce, ponieważ podlega brytyjskiemu ustawodawstwu. Na potwierdzenie tego przedłożył kopię pisma z brytyjskim numerem ubezpieczenia (...), kopię umowy o pracę zawartej z firmą (...), 2007 regent S., W1B 3HH L. od 1 lutego 2012 roku oraz umowy zawartej z firmą (...) LTD

Dowody:

- pismo z 19.05.2015 r. - k. 10 akt ZUS;

- dokumenty w aktach ZUS - k. 2-9 akt ZUS.

Pismem z 9 października 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wezwał S. W. (1) do przedłożenia dodatkowych dokumentów i informacji (m.in. oświadczenia o miejscu zamieszkania, informacji o działalności prowadzonej przez firmę (...) Ltd, w szczególności w jakiej branży działa, czym się zajmuje i jakie czynności wykonuje ubezpieczony w ramach zatrudnienia) niezbędnych do ustalenia właściwego ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Dowód: pismo z 9.10.2015 r. - k. 20-21 akt ZUS.

Pismem z 27 października 2015 roku S. W. (1) złożył stosowne wyjaśnienia, dodatkowo dołączając kserokopie dokumentów w postaci umowy zawartej z (...) Ltd, umowę zawartą z (...) Ltd, 3rd F., odcinków wypłat z (...) Ltd, 3rd F., odcinków wypłat z (...) Ltd, świadectwa pracy z E. A. W., aktu notarialnego, umowy zlecenia zawartej z A. P.. Odpowiadając na pytania organu rentowego, S. W. (1) wskazał m.in., że od 1 lutego 2013 roku do 31 marca 2014 roku

zatrudniony był w (...) Ltd, w okresie od 1 kwietnia 2014 roku do 28 lutego 2015 roku zatrudniony był w (...) Ltd, od 1 marca 2015 roku pracuje zaś w (...) Ltd. Ubezpieczony wskazał nadto, iż jego miejscem zamieszkania (na potrzeby ustalenia właściwego ustawodawstwa) jest Wielka Brytania, 36 S. T. W. M. 8 AJ S..

Dowód: pismo ubezpieczonego z 27.10.2015 r. wraz z załącznikami - k. 23-56 akt ZUS.

Na podstawie przedłożonych dokumentów Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że właściwą instytucją do ustalenia ustawodawstwa właściwego w zakresie zabezpieczenia społecznego jest instytucja brytyjska, zgodnie z miejscem zamieszkania zainteresowanego. W konsekwencji organ rentowy zwrócił się do (...) o ustalenie ustawodawstwa właściwego dla S. W. (1).

O powyższym organ rentowy poinformował S. W., sugerując w tym zakresie kontakt już z instytucją brytyjską. Jednocześnie poinformował go, iż instytucja brytyjska po rozpatrzeniu jego wniosku powinna wydać mu zaświadczenie o stosowaniu brytyjskiego ustawodawstwa – formularz A1, będące podstawą uznania, iż nie podlega on ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu na terytorium Polski z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Dowód: pismo z 11.12.2015 r. - k. 58-59 akt ZUS.

W dniu 13 czerwca 2016 roku do ZUS O/S. wpłynęło pismo brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej z 31 maja 2016 roku, w którym – w nawiązaniu do pisma z 11 grudnia 2015 roku – poinformowano, że nie przekazano jej brytyjskiego numeru ubezpieczenia społecznego osoby zainteresowanej, w związku z czym Brytyjski Urząd Skarbowy i Celny (...) nie był w stanie potwierdzić, że osoba zainteresowana spełnia wymogi w zakresie zamieszkania i przebywania, ani też ustalić charakteru faktycznej działalności jego pracodawców. Wskazując na powyższe uznała, iż nie może uznać podlegania przez S. W. (1) brytyjskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego oraz rozpatrzyć jakiegokolwiek wniosku na podstawie rozporządzenia nr 883/2004.

Jednocześnie zobowiązała ZUS, aby zwrócił się do S. W. (1) o przekazanie niezbędnej dokumentacji związanej z jego codzienną aktywnością w miejscu zamieszkania, wskazując, iż nie uwzględni dokumentów, które uzna za niesatysfakcjonujące, zaś noszące zmiany fałszerstwa przekaże do dalszej analizy. Zaznaczono, że w przypadku niedostarczenia ww. dokumentów w ciągu 12 tygodni od daty niniejszego pisma, sprawa zostanie zamknięta.

Dowód: pismo H. R. & C. - k. 61-63 akt ZUS.

W związku z powyższym pismem z dnia 13 lipca 2016 roku ZUS zwrócił się do S. W. (1) o udzielenie odpowiedzi brytyjskiej instytucji za jego pośrednictwem w ciągu 7 dni od dnia otrzymania pisma.

Dowód: pismo z 13.07.2016 r. - k 64 akt ZUS.

W dniu 29 lipca 2016 roku do ZUS O/S. wpłynął wypełniony przez S. W. (1) druk (...). Poza tym drukiem S. W. nie dostarczył żadnych innych dokumentów.

Dowód: druk - k. 66-72 akt ZUS

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie mogło zostać uwzględnione.

Stan faktyczny niniejszej sprawy – w zakresie dotyczącym przebiegu postępowania przed polskim organem rentowym – był niesporny, a ocenie sądu podlegały w zasadzie wyłącznie kwestie prawne, związane ze stosowaniem przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L 2004.166.1, dalej jako rozporządzenie 883/2004) oraz rozporządzenia wykonawczego Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 roku dotyczącego wykonywania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie

koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L 2009.284.1, dalej jako: rozporządzenie nr 987/2009). Z uwagi na charakter wydanej przez organ rentowy decyzji niedopuszczalne było przy tym samodzielne czynienie przez sąd, działający jako polski sąd krajowy, ustaleń dotyczących tego czy S. W. (1) wykonywał czy też nie wykonywał pracy na terenie Wielkiej Brytanii.

Zgodnie z art. 11 ust. 3 lit a) powołanego rozporządzenia nr (...) osoba, wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego.

W myśl art. 16 ust. 1, 2 rozporządzenia nr 987/2009 osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego (...) oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego (...). Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu (ust.2). Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii (ust. 3). W przypadku gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych władz ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określone na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4). W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami podmioty te starają się dojść do porozumienia, a zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4). Instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie określone jako mające zastosowanie, niezwłocznie informuje o tym zainteresowanego (ust. 5). Jeżeli natomiast zainteresowany nie dostarczy informacji, o których mowa w ust. 1, komentowany artykuł stosuje się z inicjatywy instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, gdy tylko instytucja ta zapozna się z sytuacją tej osoby, np. za pośrednictwem innej instytucji zainteresowanej (ust. 6).

Zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia 883/2004, osoba, która wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeśli wykonuje taką pracę w dwóch lub kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami art. 13 ust. 1.

Według art. 5 ust. 1 rozporządzenia 987/2009 dokumenty wydane przez instytucję państwa członkowskiego do celów stosowania rozporządzenia podstawowego i rozporządzenia wykonawczego, stanowiące poświadczenie sytuacji danej osoby oraz dowody potwierdzające, na podstawie których zostały wydane te dokumenty, są akceptowane przez instytucje pozostałych państw członkowskich tak długo, jak długo nie zostaną wycofane lub uznane za nieważne przez państwo członkowskie, w którym zostały wydane.

Odnosząc treść powyższych regulacji do realiów niniejszej sprawy należy wskazać, że skoro w przypadku S. W. doszło do zbiegu polskiego i brytyjskiego tytułu ubezpieczenia, to na S. W. ciążył obowiązek usunięcia związanych z tym wątpliwości. To S. W. z własnej inicjatywy, z mocy art. 16 ust. 1 rozporządzenia 987/2009, winien był zgłosić się do brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej (gdyż to ona była właściwa, skoro sam S. W. w złożonym w polskim ZUS oświadczeniu stwierdził, że miejscem jego zamieszkania jest Wielka Brytania a nie Polska) w celu uzyskania wiążącej decyzji na temat tego, które ustawodawstwo – polskie czy brytyjskie – jest wobec niego w takiej sytuacji

właściwe. W sytuacji, w której S. W. zaniechał dokonania powyższych czynności, polska instytucja ubezpieczeniowa miała pełne prawo do samodzielnego wdrożenia stosownej procedury. Wymaga przy tym podkreślenia, że na skutek podjętych przez polski organ rentowy działań doszło do uzgodnienia stanowisk obu zainteresowanych organów, tj. zarówno polskiego, jak i brytyjskiego. Wydana przez polski ZUS decyzja stanowiła więc konsekwencję stanowiska zajętego przez instytucję brytyjską, która – wobec bierności S. W. i nieprzekazania potrzebnych dokumentów, mimo wystosowania doń stosownego wezwania – uznała, że brak jest podstaw do zastosowania wobec S. W. brytyjskiego ustawodawstwa w oparciu o art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004. W tej zaś sytuacji zaktualizowała się potrzeba objęcia odwołującego polskim ustawodawstwem w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Trzeba też podkreślić, że S. W. nie odwołał się od decyzji organu brytyjskiego; polski sąd krajowy nie ma zaś żadnych możliwości faktycznych ani prawnych, by czynić jakiegokolwiek ustalenia co do słuszności tej decyzji.

W tym stanie rzeczy zaskarżoną decyzję należało uznać za prawidłową, wobec czego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono jak w punkcie I. sentencji.

W punkcie II. sentencji obciążono odwołującego kosztami procesu, na które w niniejszej sprawie złożyło się wyłącznie wynagrodzenie pełnomocnika organu rentowego będącego radcą prawnym. Wysokość tego wynagrodzenia ustalono mając na uwadze przyjętą przez sąd wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie (zgodnie z uchwałą 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 roku, sygn. akt III UZP 2/16), a ponadto stosując przepisy art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia odwołania, wynikającym z Dz.U. z 2015r., poz. 1804).

Wyjaśnienia wymaga także, że jeśli chodzi o wartość przedmiotu sporu, to problemy wiążące się z ustalaniem jej w sprawach takich jak niniejsza nie zostały bynajmniej w sposób jednoznaczny rozwiązane w przywołanej wyżej uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z 20 lipca 2016 r. Sąd orzekający w niniejszej sprawie przychyła się jednak do poglądu wyrażonego także przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 8 marca 2017 r., sygn. akt II UZ 80/16, że w sprawach o podleganie ubezpieczeniom społecznym, będącym sprawą o prawa majątkowe (postanowienie dotyczyło przy tym podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, ale istota sporu pozostaje ta sama), wartość przedmiotu sporu (w omawianej sprawie odnoszono się do wartości przedmiotu zaskarżenia, ustalonej jednakże w identyczny sposób jak wartość przedmiotu sporu), ustalana jest jako suma składek za sporny okres, nie więcej niż za rok (art. 22 k.p.c.). Skoro więc odwołujący w taki właśnie sposób ustalił wartość przedmiotu sporu, brak było podstaw, by zakwestionować jej wysokość.